

V ustavnem osnutku je popolnoma jasno določen razredni značaj oblasti v razmerah samoupravne socialistične demokracije pri nas

Iz predavanja predsednika republiške ustavne komisije Sergeja Kraigherja na nedavnem seminarju za predsednike in sekretarje občinskih, obalne in mestne konference SZDL

Ob opredelitvi položaja delovnih ljudi v družbenopolitičnem sistemu in problematiki temeljnih rešitev tega sistema naj poudarim, da so te ustavne rešitve zaradi zagotavljanja enakega družbenopolitičnega položaja delovnega človeka v vseh republikah oziroma avtonomnih pokrajinah v predloženem zveznem osnutku vsebinsko enake. Zato se pri teh ne bom zadrževal. Opozorim naj le na pomembne spremembe v političnem, posebej pa še v skupščinskem sistemu, ki so posledica doseženih rezultatov in potreb nadaljnjega razvoja samoupravnih socialističnih odnosov in položaj delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v združenem delu. V njih so uresničena idejnopolitična izhodišča, ki so določena v akcijskem programu druge konference ZKJ, v katerem je postavljena kot posebna naloga to, da se v bližnjih spremembah družbenopolitičnega sistema zagotovi vodilna vloga delavskega razreda in delovnih ljudi v celotnem političnem sistemu in tako popolnoma jasno določi razredni karakter oblasti v pogojih samoupravne socialistične demokracije.

Mislim, da je prav, da se pred prehodom na obravnavanje sprememb v političnem sistemu na kratko zadržim še na specifičnosti krajevne skupnosti, še prav posebej zato, ker so pri diskusijah okrog položaja krajevne skupnosti bile v ustavni diskusiji v delovnih telesih prisotne dileme, s katerimi se bomo verjetno srečali tudi v javni diskusiji.

Tako kot v zvezni ustavi tudi tukaj krajevno skupnost uveljavljamo kot obvezno samoupravno skupnost, v katero se morajo občani in delovni ljudje združiti. To pri nas ni posebna novost, ker imamo krajevne skupnosti v glavnem organizirane na celotnem območju republike, vendar za celo vrsto republik oziroma področij posameznih republik ni tako.

Poleg tega krajevno skupnost opredeljujemo predvsem kot družbenoekonomski odnos, ki torej kot tak ni vezan na kakršnokoli teritorialno omejitve, bodisi v občini bodisi v republiških mejah, pa celo v državnih mejah.

Gre skratka za skupnosti, kjer delovni ljudje rešujejo nekatera svoja temeljna vprašanja — vsa tista vprašanja svojega življenja in dela, ki so po svojem značaju in naravi taka, da jih lahko najučinkovitejše rešujejo sami na področjih, kjer so združeni po mestih prebivanja.

Na drugi strani opredeljujejo krajevno skupnost tudi kot skupnost TOZD oziroma vzpostavljamo njeno družbenoekonomsko povezavo s tistimi delovnimi organizacijami, katerih delavci živijo na področju krajevne skupnosti in celo vrsto svojih potreb, od katerih je odvisna njihova družbena produktivnost dela in ustvarjanje dohodka, uresničujejo v tej skupnosti, čeprav se dejavnost teh organizacij sicer opravlja na področju izven krajevne skupnosti ali celo izven občine ali

republike, vendar so zaradi tega občine, v katerih so ti delavci zaposleni, ravno tako pa tudi republike dolžne razvijati to sodelovanje s svojimi sredstvi in z drugimi ukrepi v reševanju življenjskih pogojev in pogojev dela, od katerih je odvisna družbena produktivnost dela delavcev, ki so v njih zaposleni.

In še tretji element: krajevno skupnost opredeljujemo tudi kot skupnost tistih TOZD ali pa delovnih organizacij, katerih družbena funkcija je, da zadovoljuje potrebe občanov v tej krajevni skupnosti ali pa na območju več krajevnih skupnosti. Zato tudi predvidevamo združevanje krajevnih skupnosti v

manjšimi spremembami določila o izvoriščnih sredstvih, s katerimi se zagotavlja krajevni skupnosti finančna in materialna osnova za uresničevanje njenih funkcij.

To, kar smo mogoče v prvi fazi ustavnih sprememb nekoliko pozabili, ko se je v enem delu občinskih kadrov in občin pojavilo stališče, da so določila ustreznega amandmaja nerealna, moramo zdaj glede razčiščevanja odnosov, ki bi se morali vzpostaviti med krajevnimi skupnostmi v okviru občine in krajevnimi skupnostmi z občino kot sestavnim delom občinskega družbenoekonomskega in družbenopolitičnega sistema ter kot sestavnim delom ob-

ga dela, mora organizirati delegacija in da se delegacije organizirajo prav tako pri krajevnih skupnostih.

Hkrati smo tudi opredelili, da se organizirajo delegacije pri tistih organizacijah delovnih ljudi in skupnostih delovnih ljudi, ki delajo s sredstvi v zasebni lastnini, bodisi na področju kmetijstva ali obrtnišva ali drugih dejavnosti, tako da pridejo tudi njihovi interesi do izraza v celotnem družbenopolitičnem sistemu od občine do republike in federacije.

Predloženi osnutek tudi podrobneje opredeljuje, na katerih področjih samoupravne interesne skupnosti sodelujejo s skupščino družbenopolitične skupnosti. Sprejeli smo namreč načelo, ki ga predvideva zvezni osnutek, da se v republiško ustavo določijo samoupravne interesne skupnosti, ki na področju njihovega dela enakopravno sodelujejo z drugimi zbori v občinski in republiški skupščini o določenih zadevah iz njihovega področja.

Izhodišče za oblikovanje zborov skupščine družbenopolitične skupnosti je torej to, da vsaka delegacija ali več delegacij temeljnih samoupravnih skupnosti in skupnosti delegirane iz svojega sestava delegate v skupščino družbenopolitične skupnosti. V osnutku so določeni tudi kriteriji, po katerih delegacije temeljnih skupnosti pošiljajo delegate v zbor skupščine.

Zaradi omejenega števila delegatov v zborih skupščine ne bo mogoče, da bi vsaka delegacija temeljne samoupravne organizacije in skupnosti pošiljala svoje delegate na zasedanje zborov. To velja še zlasti za skupščino SR Slovenije. Zaradi tega se bodo morale delegacije povezovati v konference delegacij, ki bodo ob upoštevanju določenih kriterijev pošiljale delegate v zbor skupščin.

Seveda bo to predmet posebnega zakona, ki bo moral podrobneje opredeliti kriterije za povezovanje delegacij v konference delegacij kakor tudi samo vlogo in funkcijo delegacij tako pri oblikovanju stališč kakor tudi pri dajanju ustreznih navodil oziroma smernic delegatom, ki jih bodo te konference pošiljale v občinsko oziroma republiško skupščino in njihove zborove.

Opozoriti hočem tudi na tem mestu na dilemo, ki se je pojavila že v koordinacijski skupini ustavne komisije, pa se bo verjetno pojavila tudi v jasni diskusiji, ali je namreč ustreznije, da se delegacije povezujejo v konference delegacij in da te izoblikujejo stališča in avtentične interese tistih področij združenega dela, po katerih so interesno, po delovnem procesu ali kako drugače te delegacije oziroma temeljne samoupravne skupnosti in organizacije povezane, ali pa da se kot take konference delegacij smatrajo že ustrezni zbori občinske skupščine. Ustavna komisija in pri tem tudi vsa delovna telesa so se postavili na stališče, naj ne bi v javno diskusijo šli s predlogom za to, da se oblikujejo skupna stališča na zborih skupščin, ker smo zaen-

krat v razpravah in proučevanju tega problema smatrali, da konference delegacij kljub vsemu dajejo vendarle večjo možnost za to, da pride neposredni interes delovnih skupnosti iz temeljnih samoupravnih skupnosti in organizacij bolj neposredno in bolj avtentično do izraza in da se tako zagotavlja večja možnost, da se delegacije in delegati ne ločijo od samoupravne baze oziroma neposrednega vpliva samoupravne baze na delo delegacij in delegatov, ki jih bodo delegacije iz svoje srede pošiljale v skupščine.

Seveda pa bo podrobnejše delo na zakonu, o katerem sem prej govoril, verjetno pa tudi diskusije v občinah o konkretizaciji tega problema v statutih občin in drugih ustreznih aktih vezanih na statute, mogoče pokazalo, da je morda kaka druga rešitev ustreznjša. V tem slučaju bo pač javna diskusija prispevala svoj delež h končni opredelitvi o tem problemu v predlogu teksta, ki bi ga predložili skupščini kot predlog nove ustave.

Sestava skupščin družbenopolitičnih skupnosti temelji na načelu, da sestavlja skupščino več zborov, ki so sestavljeni iz delegacij s posameznih področij dela. Na ta način smo skušali zagotoviti eno od nalog, ki se postavlja pred nas pri nadaljnjem usklajevanju skupščinskega sistema in družbenopolitičnega sistema s sistemom družbenoekonomskih samoupravnih odnosov, kakor smo jih opredelili v poglavju o samoupravnih družbenoekonomskih odnosih.

Tu stojijo pred nami tri kompleksne naloge. Na eni strani moramo zagotoviti to, kar sem že deloma omenil, da mora priti v skupščini do izraza čim bolj nepopačen, avtentičen interes delovnih skupnosti temeljnih samoupravnih skupnosti in organizacij.

Smatramo, da to rešujemo s temi tako imenovanimi elegantskimi zbori, ki naj bi se po našem mnenju oblikovali po posameznih področjih družbenega dela v občinah in tudi v republiški skupščini. Za tiste probleme, ki so skupni v našem družbenoekonomskem sistemu in v politiki družbenega in ekonomskega razvoja na vsem področju družbenega dela, pa se zbirajo delegati v posebnem, enotnem zboru delovnih skupnosti.

Problem je, kot sem že omenil, vloga konferenc in tu bo — kar še enkrat poudarjam — posebnega pomena delo na statutih občin, ki bodo morali na podlagi zakona določiti kriterije, kako se združujejo konference z namenom, da bi dejansko prišel neposrednejše do izraza avtentični interes teh samoupravnih skupnosti in da bi delovne skupnosti temeljnih samoupravnih skupnosti imele možnost stalnega nadzora in stalnega vpliva na delo delegacij in delegatov.

V dosežanih diskusijah so bile postavljene tudi določene dileme, ki se bodo verjetno pojavile tudi v javni razpravi in ki so deloma prisotne že sedaj

NADALJEVANJE
NA 4. STRANI

skupnosti krajevnih skupnosti, tako da bodo občani preko svojih organov krajevnih skupnosti tudi lažje neposredneje vplivali na razvoj in delo ter zadovoljevanje njihovih potreb od strani teh delovnih organizacij, katerih družbena funkcija je ravno v tem, da zadovoljujejo te tekoče življenjske potrebe delovnih ljudi na njihovem področju.

To velja predvsem za široko področje komunalnih dejavnosti, trgovine na malo, gostinstva itn. Skratka, tiste dejavnosti, ki so bistvenega pomena za normalno življenje občanov, ki so danes v preveliki meri odtujene oziroma ločene od vpliva občanov, osamostaljene in se do neke mere tudi v mnogih slučajih zlorabljujejo, kar se spreminja v zlorabljanje njihovega upravljanja z družbenimi sredstvi v monopolnem in skupniskolastniškem smislu.

Prav zato tudi v poglavju o družbenoekonomskih odnosih povzemamo v celoti z nekoliko

čine kot družbenoekonomske skupnosti, hkrati pa tudi med krajevnimi skupnostmi različnih občin, na vsak način dopolniti, izpopolniti in tudi poiskati mogoče še ustreznije rešitve, tako da bi krajevna skupnost kot ena izmed temeljnih samoupravnih skupnosti našla tudi ustrezno materialno osnovo v samem procesu družbene reprodukcije, skratka, da bo na ustrezen način zasidrana v celotnem sistemu družbenoekonomskih odnosov in še posebej proizvodnih odnosov.

V zvezi s tem smo v predloženem osnutku tudi v izgradnji družbenopolitičnega sistema in skupščinskega sistema izhajali dosledno iz načela delegacije in načela, da se morajo delegacije oblikovati pri vseh temeljnih samoupravnih skupnostih in organizacijah. To se pravi, da se v vsaki temeljni organizaciji združenega dela oziroma organizaciji združenega dela, ki opravlja po tej ustavi funkcije temeljnih organizacij združene-

MESTNA KONFERENCA SZDL LJUBLJANE O PRIPRAVAH NA USTAVNO RAZPRAVO

Čemu posvetimo glavno pozornost

Mestna konferenca SZDL Ljubljane je sklenila dati svojim telesom, vsem delovnim ljudem in občanom, družbenim organizacijam in družbenopolitičnim skupnostim naslednja priporočila, stališča in usmeritve.

Razprava o osnutku zvezne in republiške ustave (kot pozneje o občinskih in mestnem statutu) je nadaljevanje politične dejavnosti in ustavne reforme, ki se je začela že z ustavnimi spremembami leta 1971. Mnoge rešitve, stališča, predlogi in zamisli organizacij Socialistične zveze v Ljubljani so se potemtakem že doslej gradile v duhu sprememb, ki jih bo prinesla nova ustava, kar pomeni, da je treba tudi doseženo obravnavo ustavnih osnutkov jemati kot izrazito politično dejavnost, ki mora biti usmerjena v izvajanje ustavnih določil, in jo nasloniti na že doseženo ali sklenjeno, obenem pa obogatiti z novimi izkušnjami, spoznanji, zamislimi, pripombami in predlogi občanov in njihovih organizacij ali skupnosti.

Konferenca sodi, da je za ustavno razpravo dovolj primernega in množično objavljivega gradiva, ki pa ga je mogoče dopolnjevati z gradivom o razmerah v občinah in mestu.

Konferenca ravno tako sodi, da je celotna ustavna razprava pomemben del priprav na kongres Zveze komunistov Jugoslavije in Slovenije in priporočila delovnim ljudem, občanom in aktivistom, da uporabljajo vzhodišča za pripravo stališč in sklepov desetega kongresa ZKJ kot gradivo, ki po vsebini spremlja ustavne osnutke in pomaga razumeti naša najbolj bistvena današnja družbena hotenja.

2.

Pričakujemo, da bo v obravnavi ustavnih osnutkov v ospredju zanimanja občanov predvsem naslednje:

— sedanje stanje glede uresničitve že sprejetih ustavnih sprememb;

— družbene zamisli, kakor se kažejo v celotnem tekstu osnutkov;

— posebni ali posamezni interesi občanov in njihovih skupnosti, kakor so zajeti v ustavnih osnutkih;

— sedanje stanje gospodarskega življenja z vsem tistim, kar so ravno zadnje čase po-

stavili na dnevni red političnih prizadevanj samoupravnih in socialističnih sil ukrepi Zveze komunistov;

— in s tem v zvezi primerjava stanja z zamislimi, ki naj odpirajo nova pota v združbenem razvoju;

— ravno zato se bomo člani Konference in njenih teles pripravili tako, da bomo lahko poglobljeno odgovarjali na zastavljena aktualna vprašanja gospodarske in družbene situacije in zamisli v ustavnih osnutkih.

3.

Zaradi izrednega vsebinskega obsega, ki ga zajemata ustavna osnutka, Konferenca sodi, da moramo v ustavni obravnavi v juliju, avgustu in septembru posvetiti največjo pozornost poglavitnim stvarim: bistvenim družbenoekonomskim spremembam (tako imenovani delavski amandmani doslej);

političnemu sistemu z delegatstvom in novim razmerjem med družbenopolitičnimi skupnostmi, zlasti med republiko in federacijo; politični zgradbi v sami republiki; povečanim dolžnostim in možnostim družbenih temeljev in dejavnosti družbenopolitičnih organizacij v njih. Vse to bo že po svoji aktualnosti in vsebini pripomoglo k temu, da se izognemo formalnemu obravnavanju ustav oziroma kakršnimkoli samo navideznim odgovorom na najbolj bistvena vprašanja naše današnje in jutrišnje družbe.

To Konferenca poudarja zaradi tega, ker je prepričana, da naj bi se obravnava kar se da držala tega priporočila in si vsepovsod in vselej prizadevala zajeti bistveno in najbolj pereče, vse ostalo pa ne zanemari — saj ostaja uveljavljanje ustave trajna naloga družbenopolitičnih organizacij in vseh samoupravnih socialističnih sil.

4.

Ravno zaradi poudarkov, o katerih gre beseda, je treba vso pozornost posvetiti razpravi v organizacijah združenega dela, v krajevnih organizacijah, v samoupravnih interesnih skupnostih, družbenih organi-

zacijah in društvih, skratka — vsepovsod v družbenih temeljih. Zagotoviti je treba dovolj časa in možnosti, da se tisto, kar se postavi na dnevni red kot najbolj bistveno, temeljito obdelata, zakaj najbolj bistvena vprašanja so obenem tudi najbolj temeljna in delavska, z njimi se tako delavskemu razredu kot celotni družbi z vsemi naprednimi silami vred najbolj omogoča socialistična vsebina smotrov in socialistična smer razvoja. Vsi družbeni dejavniki morajo posvetiti posebno pozornost ustavni razpravi v organizacijah združenega dela, kjer ima razprava še toliko večji akcijskomobilizacijski pomen, če se v njih še niso dovolj odločno lotili uresničevanja dosežanih ustavnih sprememb oziroma se takim prizadevanjem delajo težave.

5.

Samoupravne interesne skupnosti, ki že imajo za seboj nekaj izkušenj ali pa so šele v nastajanju, naj s svojimi vodstvi, članstvom, organizacijami ali ustanovami, ki jih delegatsko zajemajo, povzamejo doseženo delo in izkušnje. Ob njih in ob novih ustavah naj zgradijo svojo podobo za neposredno prihodnost in na tej osnovi prispevajo k uspešnejši rasti svoje in celotne samoupravne družbene zgradbe, ravno tako pa izpopolniti ustavnih določil, ki se bodo nanašala nanje.

6.

Konferenca sodi, da je prav, da so v ustavni razpravi prisotna tudi vprašanja o družbenopolitičnih organizacijah in njihovih dolžnostih in možnostih v novem ustavnem sistemu, vendar sodi, da so bila najbolj bistvena vprašanja že v dosednji razpravi toliko obdelana, da bodo organizacije Socialistične zveze že v teku razprave pripravile ukrepe za spremembe glede same organizacije in delovanja, ki naj bi potem, ko bosta ustavi sprejeti, pripomogli k temu, da se v celoti kar najbolj hitro in vsebinsko prilagodijo novim razmeram.

7.

Občinske in mestna skupščina se bodo tvorno vključile v javno razpravo in prevzele skupno odgovornost za ustrezne re-

šitve pri oblikovanju komunalnega sistema v Ljubljani.

Konferenca vabi vse komisije za nove statute delovnih organizacij, krajevnih skupnosti, občin in mesta in njihove člane, da sodelujejo v razpravi in obvestijo občane o dosedanem delu, tako da bo tudi ta ustavna vsebina prisotna v razpravi, četudi bodo osnutki statutov pripravljani in obravnavani nekaj pozneje.

8.

Konferenca poziva vse aktiviste, družbenopolitične in družbene delavce, da sodelujejo v ustavni razpravi in pripomorejo k temu, da bo kar se da uspešna in da bo vodila iz načelnih obravnav v dejansko uresničevanje sprejetih načel.

Konferenca sodi, da ni mogoče, da bi kdo spomladi kandidiral za tako ali drugačno javno dolžnost, ne da bi bil kritično dejaven ravno zdaj, ko se vodi javna razprava o bistvenih družbenih odločitvah. Tudi to dejavnost gre namreč šteti med kriterije, ki naj veljajo za kadrovske politiko in kadiranje za javne dolžnosti.

Konferenca ravno tako opozarja organizacije, da je ustavna razprava najboljša priložnost za javno uveljavljanje vseh tistih, ki naj bi prihodnje leto kot delegati pomladili vrste dejavnih samoupravljavcev in družbenih delavcev zlasti iz vrst neposrednih proizvajalcev, mladine in žensk. To pomeni, da mora ustavna razprava postati obenem tudi dejavnost evidentiranja, ker nas potem čakajo kot izredno pomembna naloga spomladanske volitve. Zato Konferenca sprejema dogovor, da hkrati s tako naravno javno razpravo — zlasti na zborih delovnih ljudi in občanov — evidentiramo možne kandidate za člane delegacij in druge javne funkcije.

9.

Konferenca poziva vse družbenopolitične in družbene organizacije in njihova vodstva, da usklajujejo svojo dejavnost v Socialistični zvezi; da ji pomagajo dobro pripraviti seminarje za tiste, ki bodo vodili neposredne razprave; da ji omogočijo pripraviti za vse razprave dobro pripravljene

skupine, ki bodo sposobne tudi takoj odgovoriti na zastavljena vprašanja; da omogočijo organizaciji Socialistične zveze, da se bodo zvesto zapisala vprašanja, pripombe, predlogi, zamisli, razpoloženja, saj nam bo povzetek razprave služil po eni plati za oceno političnega stanja in nalog v mestu, po drugi pa za izdelavo pripomb, ki bi jih potem tudi skupaj posredovali ustavnim komisijam, tako da bi lahko pri razpravi o statutih odgovorili občanom in delovnim ljudem, kako so bile upoštevane njihove pripombe in predlogi.

10.

Konferenca pričakuje, da bodo časniki, novinarji, radio in televizija kot doslej prispevali svoj delež ustavni razpravi. Njihova odgovornost je dvojna, poleg svojega stvarjalnega prispevka k oblikovanju nove ustave bodo javno razpravo tekoče vsebinsko spremljali, pomagali pojasnjevati, kjer bo treba, obračali pozornost na tiste vsebinske poudarke, ki so najpomembnejši, in navsezadnje, pomagali povzemanje bistveno, kar bi bilo treba predlagati ustavnim komisijam oziroma upoštevati pri izdelavi občinskih in mestnega statuta, pa tudi statutov samoupravnih interesnih skupnosti, delovnih organizacij in krajevnih skupnosti.

11.

Konferenca pričakuje od občanov in aktivistov, da se vsak po svoje dejavno pridruži prizadevanjem družbenopolitičnih organizacij občin in mesta, da se ustavna razprava uspešno izvede in ustave pripravijo kar se da izpopolnjeno, njihova vsebina pa da postane ustvarjalno prisotna v vsem družbenem in političnem delovanju.

12.

Javno razpravo o obeh ustavnih osnutkih, kot tudi pozneje o osnutkih statuta v krajevnih skupnostih, občin in mesta, bo v mestu usklajeval sekretariat sekcije za spremljanje ustavne razprave pri MK SZDL, ki ga sestavljajo delegati družbenopolitičnih organizacij in skupnosti in vodje podobnih teles v občinah.

NADALJEVANJE S 3. STRANI

v občinah; ali en zbor ali pa so poleg enotnega zbora delovnih skupnosti potrebni še zbori po posameznih delovnih področjih, tako kot imamo v republiški skupščini predvideno za kulturno-prosvetni zbor, za socialno-zdravstveni zbor in za gospodarski zbor.

Za občinske skupščine smo predvideli dve možnosti s tem, da smo opozorili, da naj se v tistih občinah, kjer je — posebno velja to za mestne občine oziroma za občine z razvitejšo družbeno ekonomsko strukturo — struktura taka, da zahteva neposrednejše izražanje interesov delavcev s posameznih področij družbenega dela, izoblikujejo posebni zbori delovnih skupnosti.

Kjer pa je situacija drugačna in se v statutu občine ugotovi, da ne obstoji taka potreba, naj se gre na ustanovitev enotnega zbora delovnih skupnosti, poleg krajevnih skupnosti, ki mora biti prisoten v vsaki občinski skupščini.

Tudi tu bo potrebna širša ustavna diskusija in nadaljnje

proučevanje teh problemov; pri izdelavi statutov občine se bodo verjetno nakazale definitivnejše rešitve. Glede tega so tudi precejšnje razlike v primerjavi z osnutki ustav drugih republik, ker skoraj vse gredo na enoten zbor delovnih skupnosti s tem, da se v okviru enotnega zbora delovnih skupnosti v slučaju potrebe lahko izdvojijo delegati s posameznih področij v posebne delegacije.

Proučevanje je pokazalo, da bi to pomenilo reduciranje zastopstva takih področij kot so kulturno-prosvetno in socialno-zdravstveno na zelo majhno število delegatov in s tem na zelo posredno izražanje specifičnih interesov. Res pa je, da ustava predvideva, kot je bilo že omenjeno, da se posamezne samoupravne interesne skupnosti, kot so skupnost otroškega varstva, kulturna skupnost, znanstveno-raziskovalna skupnost, izobraževalna skupnost in stanovajska skupnost izoblikujejo v posamezni vprašanji, ki so v ustavi in statutih posebej določena kot enakopraven zbor in v tem smislu tudi do neke mere dopolnjujejo

slabost, ki bi se pokazala ob taki rešitvi problema zastopanja interesov posameznih področij združenega dela z izdvanjem delegacij s teh področij v enotni zbor združenega dela. Kot rečeno, gre za dilemo, argumenti so za in proti in ustavna komisija se je s svojimi delovnimi telesi odločila, da pride v javno diskusijo s takim predlogom.

Druga naloga, ki stoji pred nami v zvezi z izpopolnitvijo našega družbenopolitičnega in skupščinskega sistema je, kako zagotoviti, da bo v celotnem delegatskem sistemu v skupščinah, ki so zgrajene na delegacijah in kjer bo prihajal neposredno do izraza interes delavcev v združenem delu iz temeljnih samoupravnih skupnosti in organizacij, celoto družbenega razvoja v skladu z uresničevanjem splošnih družbenoekonomskih in političnih ciljev družbenega in nacionalnega razvoja, kako zagotoviti kontinuiteto nasproti parcialnim in trenutnim interesom, kako zagotoviti s tem v zvezi tudi strokovnost in pa uveljavljanje znanosti v uresničevanju

globalnih ciljev družbenega in političnega razvoja Slovenije kot celote in razvoja posameznih družbenih dejavnosti v funkcijah, ki jih morajo izvršiti v interesu skladnega razvoja republike kot celote in njenega skladnega vključevanja v razvoj z drugimi republikami in pokrajinami Jugoslavije kot celote.

Tu se postavlja vprašanje konkretizacije vloge politično izvršnega telesa v smislu, kot je nakazano v osnovi, kot obvezen, kot enoten in skupni dogovor v osnutku zvezne ustave in o katerem je zelo izčrpno govoril tudi tovariš Kardelj v svojih razpravah, in zato o tem ne bi širše govoril.

Hotel bi opozoriti le na to, da smo temu organu, ki vrši politično izvršne funkcije, dali še nekatere druge funkcije, seveda na podlagi pooblastil, ki jih imamo v zvezni ustavi po skupnem dogovoru prav zato, da bi se ta njegova funkcija jasneje izrazila. Opredelili smo ga izrecno kot organ, ki mora zagotavljati celovitost in kontinuiteto družbenega razvoja na podlagi strokovnosti in znano-

sti. Določeno je tudi, da lahko v določenih primerih predlaga zborom skupščine družbenopolitične skupnosti, da odložijo obravnavanje določenega akta, pri čemer smo precizirali tudi poseben postopek in proceduro, če ne pride do sporazuma in soglasja glede takega predloga med politiko tega organa in pa pristojnimi zbori skupščine. Tako koncipiran svet bi lahko v polni meri opravljal tudi funkcijo politično izvršilnega organa, ki bo zagotavljal sintezo kratkoročnih in dolgoročnih ter posamičnih in skupnih interesov delavskega razreda in delovnih ljudi v celoto.

V drugih rešitvah, ki jih predvidevamo v našem osnutku, se postavlja problem, kako zagotoviti osnovni politični kurs v našem razvoju in jasneje opredeliti odgovornosti v celotnem spletu vseh faktorjev, ki delujejo v našem družbenopolitičnem življenju, kar se kaže zlasti v zvezi z opredelitvijo funkcije družbenopolitičnih organizacij. Ta osnovna opredelitev je dana že v načelnih ustavi, o katerih sem prejel govoril. Pri tem še posebej insistiramo na vlogi Soci-

Uspešno dogovarjanje

Ze dve leti se dogovarjamo, da bo Puharjeva ulica zaprta za ves promet in parkiranje, pa še do danes to dogovarjanje ni uresničeno. Ko smo vprašali urad za promet, so nam odgovorili, da so to oni predlagali, sedaj pa je zadeva v občinski pristojnosti in bo o tem razpravljal svet za komunalne in gradbene zadeve. Tako se mi dogovarjamo, naši najmlajši na otroškem igrišču v parku Lenina pa še naprej vdihavajo izpušne pline.

Dne 1. junija 1973 smo se dogovarjali s predstavniki občine, krajevne skupnosti »Ajdovščina«, stanovanjskega podjetja DOM in uporabniki poslovnih prostorov o pasaži Nebotičnik.

Dogovorili smo se da se bodo dela pri ureditvi pasaže začela v drugi polovici julija. Uporabniki poslovnih prostorov so tudi za ta čas planirali dopuste.

Ko smo vprašali na občini Ljubljana Center, kaj je z zadevo, so nam povedali, da so 17. julija 1973 dobili vlogo od stanovanjskega podjetja DOM, s katero prosi za gradbeno dovoljenje.

Dne 20. junija 1973 je zasedal gradbeni odbor za gradnjo šol in otroških vrtcev iz samoprispevka občanov in sprejel programske osnove za dozidavo osnovne šole Prežihov Voranc.

V Dnevniku, dne 12. julija 1973 pa smo brali, da je upravni odbor sklada ljubljanskih občin za gradnjo osnovnih šol in vzgojnovarstvenih zavodov pri Temeljni izobraževalni skupnosti Ljubljana zavrnil potrditev programskih osnov za osnovno šolo Prežihov Voranc, ker nanje še ni dal pristanka gradbeni odbor. Nov pospešek dogovarjanja.

Ko se dogovarjamo o človekovem okolju, ugotavljamo, da na otroškem igrišču v parku Lenina ni košaric za smeti, čeprav smo se o tem dogovarjali. Še dobro, da mladinci vsako jutro počistijo igrišče.

V. J.

V teh poletnih dneh dobre de, če ziademo tudi na teraso Nebotičnika, se razgledamo po mestu in ugibamo, kje je kaj in kje kaj novega.

Zakaj je prišlo do sprememb v programu za preskrbo Ljubljane s pitno vodo?

Na 46. seji občinske skupščine je bil sprejet v razpravi o delu uprave za inšpekcijske službe za leto 1972 naslednji sklep:

»Mestni vodovod naj obrazloži, zakaj je prišlo do tako bistvenih sprememb v programu za preskrbo Ljubljane s pitno vodo.

Program za preskrbo Ljubljane s pitno vodo je treba uskladiti z gradbenim urbanističnim načrtom ter ekonomsko in urbanistično preveriti upravičenost in utemeljenost zaščitnih con sredi mesta Ljubljane. Pojasniti je potrebno, ali bo treba pitno vodo klorirati.

Mestni vodovod Ljubljana je poslal naslednji odgovor: »Mestni vodovod Ljubljana je leta 1969 izdelal perspektivni program razvoja za obdobje 1970 do 1978. S tem programom so bile začrtane osnove za gradnjo novih vodovodnih objektov in naprav ter širjenje vodovodnega omrežja. Skupščina mesta Ljubljane je ta program tudi sprejela in potrdila.

Vendar programa niso uresčevali po začrtani poti. Vzrokov za odstopanje je več, glavni pa so tile:

- razvoj mesta je bil hitrejši, kot je bilo predvideno.
- poraba vode izredno hitro narašča,

— postopki za pridobivanje zemljišč, lokacijske dokumentacije in gradbenih dovoljenj so še zamudnejši, kot so bili pri sprejemanju programa,

— financiranje ni potekalo po programskih zasnovah; kredite so odobraval še sredi gradbene sezone,

— inflacija in višji stroški pri črpanju vode so vplivali na zniževanje lastnih sredstev,

— ocene gradbenih storitev in reprodukcijskega materiala so se neprestano zviševale ter vplivale na podražitev objektov in omrežja.

Zaradi tega smo decembra 1972 izdelali rebalans razvojnega programa Mestnega vodovoda za obdobje 1973—75. Ta izhaja iz bistveno spremenjenih pogojev gospodarjenja v letu 1970—72 in je posledica deformacij na področju stanovanjske gradnje v Ljubljani. Rebalans daje poseben poudarek vodnim virom, njihovim zaščitni, primarnemu omrežju ter predvidenim investicijam mestnega pomena. Upošteva pa tudi odločitve o etapni in usmerjeni stanovanjski gradnji ter je tako tudi usklajen z urbanističnimi načrti.

Dejstvo je, da se naravne zaloge pitne vode na ljubljanskem polju zmanjšujejo, istočasno pa poraba vode naglo narašča. Pri sedanjem naraščanju porabe lahko iz naravnega dotoka oskrbujemo Ljubljano le še dobri dve leti. Manjkajoče vodne količine delno lahko dobimo na Sorškem polju. Zagotoviti pa je potrebno popolno zaščito tega območja in določiti način izkoriščanja vodnih količin za posamezna interesna območja. Seveda pa je potrebno pridobiti tudi velika dopolnilna finančna sredstva za uresničitev tega projekta. Drug, cenejši vodni vir pa je bogatenje podtalnice ljubljanskega polja. S tem načinom bi bili racionalneje izkoriščeni bližnji vodni viri, četudi bo potrebno rešiti še vprašanje kvalitete vode. Ze danes pa je jasno, da se Ljubljana ne more odrediti zalogram pitne vode na ljubljanskem polju. Sorško polje ali pa bogatenje podtalnice predstavlja le razliko manjkajočih vodnih količin za predvidene potrebe. Zato je jasno, da moramo obstoječe vodne vire čuvati. To pa lahko dosežemo le z doslednim spoštovanjem zaščitnih območij ob črpališčih v Klečah, Hrastju in Šentvidu. Sedanja zaščitna območja nikakor niso prevelika. Obstaja bojazen, da bodo pri intenzivnejšem črpanju deprezijski lijkali prestopili predvidene meje.

Vedno intenzivnejša zazidava stanovanj, industrijskih objektov, skladišč za kemijske snovi in naftne derivate, bencinske črpalke, cisterne nove gramoznice, gradnja cest čez zaščitna območja in stara naselja brez kanalizacije — vse to pomeni nevarnost za onesnaženje podtalnice. Ker mesto brez vode ne more živeti, je nujno, da bi se moral urbanistični razvoj mesta bolj prilagoditi potrebam vodne preskrbe. Kemične in bakteriološke analize vode, ki jih za Mestni vodovod redno opravljajo na Zavodu za zdravstveno varstvo, kažejo na to, da za sedaj še ni izrazitega poslabšanja kvalitete vode. Vendar imamo v razvojnem programu predvideno nabavo nekaj kloratorjev, ki jih bo možno, če bo potrebno, vključiti v obstoječe naprave.

Stiska domov za starostnike

Do 12. junija 1973 so zaprosili občinsko skupščino Ljubljana Center za dodelitev finančne pomoči naslednji domovi:

Naziv zavoda	Višina zaprosila	Odobrena sredstva
— Dom Bokalce	200.000	30.000
— Dom počitka Tisje	60.000	10.000
— Dom počitka Impoljca	538.450	—
— Zavod »Sprejemni center«, Lj.	30.000	—
— Demonstracijski eksp. center za dnevno varstvo in del. usp. duševno prizadete mladine, Lj.	10.000	10.000
SKUPAJ:	834.450	50.000

Domove počitka po Sloveniji, v glavnem v starih gradovih, kjer so bivalne oziroma življenjske razmere slabe, je nujno potrebno izboljšati. Do leta 1975 morajo domovi za ostarele izvesti nujne sanacijske programe, ki zajemajo izboljšanje osnovnih življenjskih razmer ostarelih v teh domovih. Za realizacijo sanacijskih in obnovitvenih programov domov za starostnike po Sloveniji se ti obračajo s svojimi prošnjami na vse tiste občine, katerih občani so vključeni v njihove domove.

V navedenih domovih je naslednje število naših občanov:

— Dom Bokalce	48 občanov
— Dom počitka Impoljca	12 občanov
— Dom počitka Tisje	7 občanov
— Sprejemni center Ljubljana	20—25 občanov
— Demonstracijski eksperimentalni center Ljubljana	6 otrok

Zaradi minimalnih sredstev za investicije v skladu za družbeno varstvo skupščine občine Ljubljana Center (v letu 1973 planirano in realizirano 50.000 din) so vse vloge v glavnem ne-rešljive — izjavlja oddelek za družbene službe OS Center.

alisticne zveze, ker nam celotna praksa v našem zgodovinskem razvoju kaže, da so Zveza komunistov kakor vse subjektivne sile bile toliko močnejše, kolikor bolj so si znale neposrednejše, ravno s svojim delom v Socialistični zvezi, v njenih organizacijah in forumih zagotoviti podporo najširših množic članstva Socialistične zveze in delovnih ljudi za stališča.

Hkrati pa je bilo možno tudi oceniti ali so ta njihova stališča bila v organizacijah Socialistične zveze deležna pravega preizkusa njihove realnosti in ustreznosti, pa tudi prvih napotkov, metod, oblik, strategije in taktike, ki jo je treba zavzeti za to, da se določen kurs v družbenopolitičnem sistemu in v praksi najširših množic delovnih ljudi tudi uveljavi. Prav zato tudi na več mestih jasnejše opredeljujemo in zadolžujemo Socialistično zvezo za posamezne njene funkcije.

Hkrati smo tudi določnejši v zahtevah glede vloge sindikatov in njihove odgovornosti za ustrezen razvoj in mobilizacijo subjektivnega faktorja v celotnem sistemu družbenoekonomskih odnosov v smislu uveljav-

ljanja položaja delavca v skladu s pravicami, ki mu po tej ustavi gre. Skratka smatramo, da bi tako zaokroženo delovanje politično izvršilnega sveta skupaj z delom družbenih organizacij zagotovilo tisto politično trdnost v celotnem sistemu, zgrajenemu na samoupravnih družbenoekonomskih odnosih in na delegatskem razmerju, ki bo s svoje strani tudi največja garancija, da bo ta delegatski sistem v polni meri z vsa lastno logiko, pristojnostjo in nepotvorenostjo zaživel in v celoti deloval in tako tudi dal pečat celotnemu našemu družbenopolitičnemu življenju in vsem organom samoupravljanja in organom oblasti tako v občini kot v temeljni družbenopolitični skupnosti kakor tudi v republiki in federaciji.

Prav zaradi tega tudi občino opredeljujemo bolj izrazito kakor v osnutkih nekaterih drugih republik kot samoupravno skupnost s celotnim spletom samoupravnih odnosov, v katerih delovni ljudje neposredno rešujejo probleme svojega življenja in dela, in tudi kot temeljno družbenopolitično skupnost.